

Avdelning för utveckling av beredskap

Julia Fredriksson
010-240 50 47
julia.fredriksson@msb.se

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

MSB:s medverkan i genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen och dess handlingsplan

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har fått i uppdrag att årligen rapportera om sin medverkan i genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen och dess handlingsplan. I bifogade PM redovisar MSB föregående kalenderår.

I detta ärende har generaldirektör Helena Lindberg beslutat. Julia Fredriksson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Kjell Wahlbeck och biträdande avdelningschef Cecilia Looström deltagit.

Helena Lindberg

Julia Fredriksson

Kopia: Tillväxtverket

MSB Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress
651 81 Karlstad

Besöksadress:
Stockholm: Kungsgatan 53
Karlstad: Norra Klaragatan 18
Sandö: Sandövägen 7
Revinge: Revingeby

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org nr.
202100-5984

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

PM

Datum
2013-01-25

Diariernr
Tillhör 2011-5684

2 (12)

Julia Fredriksson
010-240 5047
julia.fredriksson@msb.se

Redovisning av MSB:s medverkan i genomförande av EU:s strategi för Östersjöregionen och dess handlingsplan

Rapporteringen sker enligt regeringsbeslut Fö2011/1519/SSK där MSB uppdras att årligen redovisa åtgärder vidtagna med anledning av EU:s Östersjöstrategi och dess handlingsplan. Rapporteringen sker i enlighet med översänt frågeformulär¹.

Myndighetens interna arbete

- Nyttan av Östersjöstrategin

MSB har varit involverat i arbetet med strategin sedan förslagsstadiet. Under året 2013 reviderades Östersjöstrategins handlingsplan. Under revideringsprocessen fick Sverige förfrågan och ställde sig positivt till att, i samverkan med Östersjösekretariatet, ta prioritetsområdessamordnarens roll för prioritetsområdet Secure (PA Secure) i den reviderade handlingsplanen. Den nya versionen av handlingsplanen beslutades av medlemsländerna i februari 2013.

I sin nya roll som prioritetsområdessamordnare (PAC) har MSB fokuserat sitt arbete på att initiera projekt vars syfte och innehåll kan bidra till myndighetens övriga verksamhet eller där befintlig verksamhet kunnat integreras som en del av strategin. Det vill säga där samarbete sammanfaller med myndighetens huvudsakliga uppdrag.

MSB och Östersjösekretariatet initierade en process inriktad mot "a Joint Macro Regional Approach: Prevention and Preparedness - Minimizing Everyday Accidents" inom Östersjöregionen. Avsikten var att bidra vid tillämpningen av det nya PA Secure i Östersjöstrategins handlingsplan. Ett förberedande arbete kunde påbörjas i samarbete mellan MSB och Östersjösekretariatet och med stöd av Svenska institutet för att ta fram förslag till projekt relaterade till vardagsolyckor och ansökningar för finansiering av dessa.

¹ Fullständigt frågeformulär bifogas (bilaga 1 och 2).

Ansökningen om projektet **BaltPrevResilience** har beviljats medel från DG-ECHO. Förberedelser pågår nu inför projektstarten den 1 februari 2014. Projektet avslutas den 31 januari 2016.

Projektarbetet kommer att ha en klar inriktning mot lärande av olyckor och kriser och erfarenhetsutbyte mellan Östersjöländerna i första hand. Vid de tre seminarier som hålls inom ramen för projektet genomförs en dialog med en bred grupp olycks- och krishanteringsaktörer och andra berörda av säkerhetsarbetet inom BSR. BaltPrevResilience kommer sålunda bidra i tillämpningen av Östersjöstrategins handlingsplans PA Secure men också EU Host Nation Support Guidelines för att befrämja skyddet vid olyckor och tillbud på land i enlighet med "the UN Hyogo Framework for Action on Disaster Risk Reduction". Bidrag avses bli sökta hos Svenska institutet för att möjliggöra medverkan av deltagande från Ryssland, främst nordvästra regionen, i projektets verksamhet. Samarbetet har ett stort mervärde och ger en vidare ram av kunskap och erfarenheter som komplement till det utvecklingsarbete som bedrivs nationellt av MSB i fråga om lärande av olyckor och kriser.

Ett annat exempel av nytta för MSB:s verksamhet är deltagandet i arbetet inom **Expert Group on Nuclear and Radiation Safety (EGNRS)** som ger ett bredare utbyte mellan experter vilket i sin tur ger nya uppslag till områden där t ex EU-medel kan sökas. Arbetet ger vidare också en ökad förståelse för hur strukturerna ser ut i de olika länderna kring Östersjön, vilket kan leda till en bättre krishantering vid en händelse. Kunskapsutbytet har också givet ett viktigt utbyte av information som kommer att ge ytterligare mervärde till Sveriges möjligheter att arbeta med långsiktiga konsekvenser vid en kärntekniskolycka.

I det avslutade **flaggskeppsprojekt EUSBSR 14.3** ledde MSB bl a Task Force "Forest fires". Deltagandet i projektet gav en bredare insikt i faktiska förhållanden och förmåga samt tillämpningar inom skogsbrandskyddet. Projektetsarbetet ökade förståelsen för likheter och olikheter mellan länderna. MSB tillsammans med DSB hade också central roll i Task Force "Macro-regional risks".

EU:s strategi för Östersjöregionen är ett viktigt ingångsvärde i den övergripande styrningen för Sveriges samlade **arbete inom oljeskadeskyddet**. Östersjöstrategin har varit en naturlig del i det aktörsgemensamma strategiska arbetet som bedrivs under MSB:s ledning. Sveriges strategi för oljeskadeskydd ska bidra till uppfyllandet av EU:s Östersjöstrategi och utgör en gemensam grund för samtliga berörda aktörer från lokal till central nivå.

- **Externa nätverk/samarbeten**

CBSS Civil Protection nätverk och tidigare mångåriga samarbete med Östersjöländerna i olika former samt tidigare projektsamarbete inom ramen för INTERREG IV i fråga om "EUROBALTIC Civil Protection Programme" har haft utomordentligt stor betydelse för att nu fortsätta samarbetet enligt den nya Östersjöstrategins handlingsplan och PA Secure.

Inom området oljeskadeskydd finns flera nätverk där MSB aktivt deltar och drar direkt nytta av Östersjöstrategin:

- Nationell samverkansgrupp för oljeskadeskydd (NSO). NSO består av MSB (sammanhållande), Kustbevakningen, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen samt representant för kommunperspektivet. Östersjöstrategin har varit en naturlig del i det aktörsgemensamma strategiska arbetet som bedrivs under MSB:s ledning.
- Inom HELCOM Response (Östersjöstaterna och EU) och Köpenhamnsavtalet (Nordiska länderna). Inom dessa internationella samarbeten skapar MSB tillsammans med andra en förbättrad förmåga inom området oljeskadeskydd, genom kontinuerlig samverkan, utveckling och strategisk styrning av området.
- MSB har stöttat aktörernas deltagande i Interreg IVA projekt ARCHOIL, ett gränsöverskridande samarbete i centrala Östersjön. Projektet har fokuserat på förmågehöjande aktiviteter inom beredskapsplanering, miljöatlasutveckling samt lärande seminarieövningar. Arbetet har i Sverige bedrivits i samverkan med fyra kommuner (Värmdö, Vaxholm, Österåker, Norrtälje), Länsstyrelsen i Stockholms län tillsammans med relevanta aktörer från Åland och Åboregionen i Finland. Projektet påbörjades i första november 2012 och har förlängts till sista april 2014.

MSB:s deltagande i **myndighetsnätverk för EU:s strategi för Östersjöregionen** har en stor betydelse för myndigheten. Det ger möjligheter till informationsutbyte kring genomförande av Östersjöstrategin, till att hitta synergier och idéer om framtida projekt och, inte minst till att skapa kontakter. Kunskapsförande aktiviteter är också väldigt viktiga.

- **Förbättringsfaktorer**

Östersjöstrategin är en viktig plattform för samarbetet på olika områden inte minst "Security" som har betydande gränsöverskridande betydelse. En viktig aspekt och på många sätt en förutsättning för bra resultat är inte bara sektorsövergripande samverkan på regional och lokal nivå utan också mer allmänt samarbete. Av utomordentligt betydelse för samspelet både nationellt och över gränserna är att även den centrala nivån medverkar och befrämjar

eller skapar erforderliga förutsättningar för det direkta samarbetet mellan regionala och lokala myndigheter, som oftast har det direkta genomförandeansvaret. Detta bör tydliggöras och beaktas inom Östersjöstrategin och vid dess tillämpning i högre grad än vad som varit fallet tidigare.

Det behövs fortfarande insatser för att öka kunskap om EU:s Östersjöstrategi och arbetet kopplat till den bland aktörerna. Detta hjälper aktörerna att undvika dubbelarbete samt arbeta mot gemensamma mål i den makroregionala kontexten.

En annan viktig faktor är förenkling av rutiner för deltagande i EU:s projektarbete så att onödig administration undviks. Här är också värt att nämna bättre rese möjligheter mellan länderna för att förenkla personliga möten.

Tid behöver avsättas för arbetet kopplat till genomförandet av Östersjöstrategin. Detta gäller både experter inom de olika områden och samordningsansvariga. Detta är en prioriteringsfråga som behöver tydliggöras under den årliga planeringsprocessen.

Deltagande i samarbetsprojekt

- Pågående projekt

Flaggskeppsprojekt BaltPrevResilience

MSB leder "Baltic every day accident, disaster Prevention and Resilience (BaltPrevResilience)" project som finansieras inom ramen för EU:s Civil Protection Financial Instrument. En webbsida för projektet blir tillgängligt efter projektets start den 1 februari 2014.

Förutsättningar för att projektets resultat ska tillämpas är mycket goda med hänsyn till dels att det sedan tidigare finns goda erfarenheter av samarbete av denna art inom BSR, dels att arbetet bedrivs parallellt med det nationella utvecklingsarbete som bedrivs bl.a. av MSB och i samspel med detta.

Planeringen av projektet är väl preciserad redan i ansökan, som är en integrerad del av kontraktet, och därmed bör alla förutsättningarna finnas för att uppnå resultat. Engagemang i projektet av dem som inom MSB deltar i det nationella utvecklingsarbetet bäddar för ett tillfredsställande omhändertagande.

Projektresultaten kan leda till effekter under den tid projektet pågår och inom en 3-årshorisont. Behov av ett fortsatt utvecklingsarbete kan mycket väl finnas vid slutet av det nu aktuella projektet.

EU-projekt ARCHOIL

MSB deltar i EU-projektet "Management of onshore cleanup operations of oil spills in archipelagos (ARCHOIL)" som finansieras av Interreg IVA (mer information finns på projektets webbsida - <http://archoil.fi/>). Projektet skulle ha avslutats 2013 men har förlängts fyra månader.

De deltagande aktörerna implementerar resultaten och skapar förmåga under projektets gång. Nya kontakter har skapats genom projektet och kontakten mot Åland är ett av de mest värdefulla resultaten i projektet. Dessa kontakter förväntas vidareutvecklas även efter projektets avslutande.

Förutsättningar för tillämpning av projektresultaten bedöms som goda - deltagande aktörer känner ägarskap för projektet, de har deltagit i utformandet av projektet och innehållet är anpassat till aktörernas faktiska behov.

Många positiva resultat har skett redan inom loppet av projekttiden, särskilt kunskaphöjande och samverkansvinster som förväntas bli bestående. Ett särskilt viktigt exempel som kan nämnas är att Ålands situation markant förbättrats tack vare att projektet har identifierat stora brister i beredskapen samt juridiska frågeställningar kring gränsöverskridande samarbete inom neutraliserad, demilitariserad zon som Åländskt territorium innebär. Förmågemässigt är Åland idag den svagaste länken i centrala Östersjön och det krävs ett gränsöverskridande samarbete för att stärka vår sammantagna förmåga. Ett konkret resultat blir förhoppningsvis inom 1-3 år att aktivt inkludera Åland i relevanta internationella samarbeten på området (HELCOM och Köpenhamnsavtalet) samt att frågan om gränsöverskridande samarbete och Ålands särställning utreds. Men även att ett lokal-regionalt samarbete fortsätter mellan Stockholms län och Åland.

Östersjöprogrammet BONUS 2010-16

MSB fortsätter att medverka i Östersjöprogrammet, BONUS 2010-16, "The Joint Baltic Sea research and development programme" med ett bidrag om totalt 9 MSEK under perioden 2013 – 2015. Under 2013 har MSB deltagit i kommittémöten som observatör. Två utlysningar har genomförts under 2013, dels inom "Levande ekosystem" dels in om "Innovationer". Beredningen med vetenskaplig bedömning har administrerats av BONUS-sekretariatet på Finlands akademi.

Förutom utlysningarna har kommittén på initiativ av EU-kommissionen diskuterat en förlängning av BONUS från 2018 med en betydligt större finansiering. I diskussionerna har Sveriges representanter betonat att fokus bör ligga på en fördjupning av samarbetet medan andra länder förordat en geografisk utvidgning till att BONUS även omfattar Nordsjön och eventuellt också de arktiska områdena. Kontakter har tagits med flera länder som gränsar till dessa. EU-kommissionen har framfört att om Arktis inkluderas bör även USA och Kanada kontaktas. En skrivelse från kommittén skall delges

kommissionen under 2014. Kommissionen vill att BONUS blir en del av Horizon 2020 och finansieras som ett art. 185 projekt inom ramen för ländersamarbete.

En förutsättning av samarbetet inom BONUS är att varje land har nationell finansiering. Varje land har sitt regelverk och detta har resulterat i utmaningar som inte kunnat förutses med fördröjning som följd. Estland och Danmark har haft stora problem att fullfölja sina ekonomiska åtaganden.

BONUS inbjöds att presentera sitt första års verksamhet i EU-parlamentet i slutet av november 2013 under medverkan av ordförandelandets utbildnings- och forskningsminister, EU-kommissionen och olika politiska grupper. BONUS lyfts fram som ett lyckat regionalt samarbete och av strategisk betydelse i byggandet av ERA (European Research Area).

- Avslutade projekt

Flaggskeppsprojekt EUSBSR 14.3.

MSB deltog under 2012-2013 i projektet EUSBSR 14.3. Projektet startade den 1 januari 2012 och pågick till den 31 maj 2013. Mer information om projektet finns på projektets webbsida <http://www.cbss.org/civil-security-the-human-dimension/eusbsr-flagship-project-14-3/>. MSB deltog i två delar av projektet: makroregionala riskanalyser och skogsbränder.

MSB:s deltagande i projektet har haft flera positiva aspekter och resultat. Parallellt med projektet, avslutade MSB arbetet med Sveriges första nationella riskbedömning. Diskussioner och frågor som togs upp i projektet, inte minst rörande gränsöverskridande dimensioner av risker, påverkade nuvarande planer för metodarbete i samband med bedömningar av kommande nationella riskbedömningar. Urvalet av risker och utvecklingen och analys av scenarier i ett internationellt perspektiv var en lärorik process som gav MSB viktig input till den svenska nationella riskbedömningen.

Inrättandet av ett internationellt professionellt nätverk som representerar olika relevanta kompetenser har varit en tillgång för MSB. Projektet bidrog till fördjupad kunskap om riskbedömningsförfaranden och specifika risker i Östersjöregionen.

Samarbetet inom arbetsgruppen fungerade mycket bra. Medlemmarna inom arbetsgruppen var dock tidvis långsamma med att svara på förfrågningar, mellan arbetsmötena, från samordningsorganet (DSB Norge).

Processen att genomföra riskbedömningar i enlighet med Europeiska kommissionens vägledning (Commission Staff Working Paper: Risk Assessment and Mapping Guidelines for Disaster, 2010) behöver dock utvecklas ytterligare inom de olika medlemsstaterna för att tjäna som underlag för en riskbedömning på makroregional nivå. Av CBSS medlemmar hade fem

länder i regionen slutfört nationella bedömningar, medan övriga länder är i färd med att ta fram sådana. En makroregional riskbedömning skulle på sikt kunna utvecklas genom de nationella riskbedömningarna av regionens gränsöverskridande risker.

Eftersom flera av länderna fortfarande är i utvecklingsskedet av sina respektive nationella riskbedömningar var det största mervärdet av detta projekt att tid gavs till metodfrågor och erfarenhetsutbyte.

En annan erfarenhet från projektet är att tiden som går åt för administration tar upp en stor del av den totala tiden för projektet. Bättre och tidigare projektstöd t.ex. blanketter, dokument, uppdaterad projektkalender för alla uppgifter, osv är möjliga förbättringar. Projektet skulle kunna dra nytta av en uppdaterad webbplats med producerade och uppdaterade dokument. Positivt att Östersjösekretariatet som ledde projektet, hanterade alla kontakter med EU-KOM.

Tillämpningen av resultat inom skogsbrandsdelen av projektet (som leddes av MSB) sker i huvudsak i form av utbyte av erfarenheter och kunskaper från andra länder kring Östersjön. Delar av erfarenheter och fakta som framkommit är t ex metoder och teknisk utformning som utgör underlag för framtida åtgärder.

Smidig och enkel tillgång till resultaten där dessa presenteras på ett bra och pedagogiskt sätt är en viktig faktor för tillämpning av projektets resultat.

Tillämpning av projektresultat kan leda till framtagning av generella metoder t ex värdera risknivån, samt vara ett stöd för planering och eventuellt även vid pågående insatser mot skogsbränder inom en 5-10-årshorisont.

Baltic Leadership Programme

Baltic Leadership Programme anordnades av Svenska Institutet och bestod av två moduler på vardera en vecka. Den första modulen genomfördes december 2012 och den andra februari 2013. Programmet bidrog med att ge verktyg och perspektiv som krävs för att kunna hantera samarbete och projekt mellan olika länder, organisationer och kulturer. Det gav också kunskap och förståelse om EU-systemet och de finansieringssystem som finns tillgängliga för att deltagarna från de olika Baltiska länderna i framtiden ska kunna söka och driva gemensamma projekt.

Programmet var mycket givande och intressant och gav dessutom ett bra nätverk i de länder runt Östersjön som deltog, vilket kan utnyttjas i framtida samarbeten.

Övergripande bedömning av insatsområden i handlingsplanen

Åtgärderna i handlingsplanen är relevanta men det skulle vara en fördel om vardagsolyckornas nära samband med kriser eller katastrofer till följd av bl.a. eskalering gjordes mera tydliga, inte minst för att göra "Flagship Everyday Accidents" lättare att sätta in som en naturlig del av det nödvändiga förebyggande- och beredskapssamarbetet också i ett gränsöverskridande och EU-perspektiv. Kriserna är förhållandevis sällsynta och av mycket olika slag, därför är det nödvändigt att få fram så mycket erfarenheter och kunskap som möjligt från vardagsolyckorna som underlag för att utveckla förmågan att hantera kriser.

Flaggskeppen som en form av "cluster of projects" kan ha en mycket stor betydelse för att ge en tydlig bild av behovet av samordnade aktiviteter med någon form av gemensam inriktning som leder till uppsatta mål i strategin. En vidareutveckling av PA Secure kan ge en mer sammanhängande bild av hela verksamhetsområdet och säkerligen visa rationella behov av kompletterande flaggskeppsprojekt.

Flaggskeppsprojekt är relevanta enligt vår bedömning, men oftast sätts orimligt omfattande mål i förhållande till de resurser som tilldelas för att genomföra projektet.

De viktigaste faktorerna för ett lyckat projekt är en bred förankring inom BSR, intresserade och engagerade deltagare i de aktuella frågorna och arbetet samt tillräcklig finansiering. En annan viktig faktor är att genomföra konkreta projekt med stor efterfrågan där resultaten lätt kan hanteras och omsättas hos slutanvändaren.

Roll som Prioritetsområdessamordnare (PAC), Horisontell samordnare (HAL) eller Flaggskeppsledare (FLP)

MSB, i samverkan med Östersjösekretariat, har haft prioritetsområdessamordnarens roll (PAC) för **ett nytt** prioritetsområde Secure (PA Secure) i den reviderade handlingsplanen. Den nya versionen av handlingsplanen beslutades av medlemsländerna i februari 2013.

Syftet med prioritetsområdet **civil säkerhet på land** (PA Secure) är att stärka förmågan att tillsammans hantera större gränsöverskridande olyckor eller naturkatastrofer som skulle kunna leda till kriser med svåra samhällskonsekvenser.

I sin nya roll har PAC fokuserat sitt arbete på att dels etablera en styrgrupp för PA Secure, dels skapa förutsättningar för länderna att initiera nya projekt.

Enligt nya versionen av handlingsplanen ska **en styrgrupp**, med representanter från alla Östersjöländer, etableras och mötas regelbundet för att diskutera utvecklingen av prioriteringsområdet. En styrgrupp för PA Secure hade sitt första möte den 9-10 december 2013 i Stockholm.

Det är för tidigt att dra slutsatser om hur styrgruppen fungerar. Några reflektioner kan dock göras. EU-länderna som ingår i Östersjöregionen och kommissionen var bjudna till att delta i det första mötet. Alla länderna visade bra engagemang och vilja att arbeta i gruppen. Undantaget är Danmark som dock lovade bättre engagemang i framtiden.

En utmaning för en väl fungerande styrgrupp är ländernas olika strukturer och beslutprocesser. Deltagarna i styrgruppen har olika positioner inom sina respektive organisationer vilket kan vara ett hinder för att komma fram till snabba beslut.

En annan utmaning är att öka intresset och engagemanget i styrgruppsarbetet. Här behöver PAC större stöd både från kommissionens sida och från de nationella kontaktpersonerna (NCP) i respektive land.

Under 2013 har PAC arrangerat ett antal workshoppar med syfte att diskutera och förbereda ansökningar för **två flaggskeppsprojekt** enligt EUSBSR:s handlingsplan.

Under våren 2013 har två ansökningar för EU-projekt lämnades till GD-ECHO för beslut:

- **14.3 Training** – ett uppföljningsprojekt för avslutade projekt med fokus på makroregionala riskanalyser
- The Baltic everyday accident, disaster Prevention and Resilience (**BaltPrevResilience**)

BaltPrevResilience projekt fick finansieringen och startas den 1 februari 2014. 14.3 Training projekt fick dock avslag, och med anledning av detta har PAC tagit initiativ och bjudit in länderna till en workshop i februari 2014 med syfte att diskutera projektet och finansieringsmöjligheter.

Det finns ett intresse från olika aktörer att genomföra projekt kopplade till prioriterade områden i EUSBSR:s handlingsplan. PA Secure lämnade sitt stöd till tre av flera inkomna ansökningar till att få seed-money finansiering från kommissionen. I framtiden kommer detta arbetet förankras med PA:s styrgrupp.

MSB i sin PAC roll har tagit initiativ till en fortsättning av **Baltic Leadership Programme**. I samarbetet med Östersjösekretariatet och Svenska institutet ska en pilotkurs för blivande chefer på hög nivå med uppgifter inom samhällsskydd och beredskap tas fram och genomföras under hösten 2014.

MSB deltog aktivt i det **årliga forumet för EUSBSR** den 11-12 november i Vilnius. MSB:s GD var huvudtalare i plenar sessionen "Macro-regional strategies – to boost smart and sustainable growth".

Prioritetsområdet Secure arrangerade två workshopar i anslutningen till forumet:

- "Gender & Leadership in Civil Protection – Towards a Balanced Baltic Sea Region"
- "Introducing dialogue for cross-sectoral cooperation – SHORELINE issue in the EUSBSR & cooperation across PAs" (arrangerades i samarbetet med Helcom)

Det finns bra möjligheter till **samverkan med andra PA** inom Östersjöstrategin, i första hand PA Safe där kontakter redan är etablerade men också med PA Hazards, Health, Agri och olika horisontella åtgärderna (HA). Under 2014 kommer PAC lägga arbetet på att etablera kontakter med dessa PA och HA.

En viktig samverkan för PA Secure är kontakten med vårt systerområde inom EU:s strategi för Donau regionen. PAC var bjudna att delta i PA Secure styrgruppsmöte och är intresserade av en fortsatt dialog med syfte att främja utbyte mellan makroregioner. Samarbetet med Helcom är också av stor betydelse för PA Secure.

MSB:s ledning stödjer myndighetens uppdrag som prioritetssamordnare för PA Secure. För att underlätta och förbättra det interna arbetet med genomförandet av Östersjöstrategin behövs mer tid avsättas. I dag avsätts ca 20% av en tjänst till både externa uppdraget som PAC och intern samordning.

Stödet från departementet upplevs som tillräckligt. Ett mycket bra initiativ har tagits av nationella kontaktpersonen på SB till ett samordningsmöte för alla svenska PAC och HAL. Initiativet uppskattas.